

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קכב.

עין משפט גרי מצוה

ל"א א מיי פ"ד מהל
מלכות הל' מ:

רבינו גרשום

הל'ק: ת"ש בין רב למעט.
בין היה השבט רב בין היה
השבט מעט נוטל זה כגון
זה דאי לקרקף גברי איתפלג
מישבתה וכו' כד הדי
נטיי אלא ש"מ לשבטים
איתפלג: ולא נתחלקה
אלא בכספיהם. כדאמר
לדקמן בקרובה ורחוקה
למכוב בין רב למעט
כולם היו שוין בנחלתם
שאוותה שהיה זכויות או
במקום רחוק מירושלים
ה' מפלין לו דמיס כדי
אלעזר במקום רחוק או כדי
שיקח ביהודית וכאמר
כה' הנוטל ביהודה מוסיף
דמיס לנוטל בגליל: דכתיב:
לפי פי ה' היינו אורים
ותומים דמכוב על פיו
יצאו: קלפי שבה שמות
השבטים וקלפי שבה שמות
התחומין מוזהרין לפניו והיה
אלעזר מבין ברוח הקדש.
ואם אמר זבולן עולה
בשולטין אחיותי באבני
אורים ותומים תחום עכו
יהא עולה לחלקי אחר
שהיה ברוב שם זבולן
טרף בקלפי ששמות שבטים
ולא עולה ברוח הקדש
ועל כן היה עולה לכל
שבט ושבת שהיה שאין זה
אלילנות: שדה לבן תבואה:
שנא שער ראובן אחר
שער שמטון אחר. שכולן
היו חלוקין בשוה בהר
ובשפלה ובנגב שאין זה
צריך לזה: ואידך למאן:
חלק שלשה שער למאן:
לנשיא דכתיב ועובד את
העיר. מלך שהוא משמר
את העיר ועובד אותו כל
שבט ישראל שבת
ושבת מצמצמין מנחלתו
עד שעושין לו חלק אחר
והיוו חלק י"ג: ודלמא
רוג'נר בעלמא. שלא יתנו
לו שיעור שבט כי אם
עיר אחת או פלך אחר
ואכתי אידך למאן: והגותר
לנשיא היינו שבא מזה
ומזה. כלומר אותו מותר
שהיה מצמצמין משבת זה
ומשבת זה ומיתרין לו
כשיעור חלק אחר שלהן
אותו מותר יהיה הקדש
לאחיות העיר כלומר למלך
שאוות העיר בירו: למאי
אילימא בשופרא וסניא.
כלומר שבשבייל שנטל זה
עדות וזה נטל זכויות
יעלה בעל עדות לבעל
זכויות כספיה עד שהיה
שוים בנחלה: וכי בשופטני
עסקי. דהניח לזה ליטול
עדות והוא נוטל זכויות:
אלא בקרובה ורחוקה. שאם
נטל זה בהיות מירושלים
יעלה לו זה דמיס שנפל
חלקו בקרוב ויתן לזה
שהוא ברחוק: בכספיהם
העלוה. לארץ ישראל שהי'
נותן לו דמיס בשבייל קרובת
ירושלים. ור' יהודה אומר
בקרוב העלה שהיה נותנין
יותר קרקע לאותו שברחוק
יותר ממי שהוא בקרוב:
דלאו דידהו שקלי. שנטלו
חלק מרגלים ומתלוננים:

ובורין עולה תחום עבו עולה [עמו]. לאו עבו ממש דעכו מחלק
אשר דכתיב (שופטים א) ואשר לא הוריש יושבי עכו אלא
כלומר תחום שצדד עכו:^א **העולם הזה יש לו פרדס ואין לו שדה**
לבן. תימנה דבשלהי מרובה

מחלוקת ארץ ישראל אין לך מירשאל
שאיין לו זהר ובשפלה וגב ומיהו אית
דגרס אין לך שבת ושבת מירשאל
אבל הכא גרסינן אין לך אחד מירשאל
לעולם הבא ומשמע לו שער ראובן
אחד היינו לכל אחד ואחד^א אי נמי
צעולם הזה אין להס צוה מזה כמו
מזה אלא מזה מעט ומזה הרבה אבל
לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה:
ואידך למאן. אע"ג דכתיב שער
לוי אחד הא כתיב נמי שער
יוסף אחד דלא מנו שצט יוסף אלא
כאחד: **למאן** סלקא דעתך דרתיב
הנותר לנשיא וגו'. וצ"ל צפ"כ
דריש מהכא דגצנוני אינו מתפלא
לעמיד לבא מדכתיב והעובד העיר
וגו' ואיתא להא ואיתא להא ומדאפקיה
בלשון עובד דרוש ציה נמי גצנוני או
שמה פליגי:

סמס

יהא עולה לחלקי אחר
שהיה ברוב שם זבולן
טרף בקלפי ששמות שבטים
ולא עולה ברוח הקדש
ועל כן היה עולה לכל
שבט ושבת שהיה שאין זה
אלילנות: שדה לבן תבואה:
שנא שער ראובן אחר
שער שמטון אחר. שכולן
היו חלוקין בשוה בהר
ובשפלה ובנגב שאין זה
צריך לזה: ואידך למאן:
חלק שלשה שער למאן:
לנשיא דכתיב ועובד את
העיר. מלך שהוא משמר
את העיר ועובד אותו כל
שבט ישראל שבת
ושבת מצמצמין מנחלתו
עד שעושין לו חלק אחר
והיוו חלק י"ג: ודלמא
רוג'נר בעלמא. שלא יתנו
לו שיעור שבט כי אם
עיר אחת או פלך אחר
ואכתי אידך למאן: והגותר
לנשיא היינו שבא מזה
ומזה. כלומר אותו מותר
שהיה מצמצמין משבת זה
ומשבת זה ומיתרין לו
כשיעור חלק אחר שלהן
אותו מותר יהיה הקדש
לאחיות העיר כלומר למלך
שאוות העיר בירו: למאי
אילימא בשופרא וסניא.
כלומר שבשבייל שנטל זה
עדות וזה נטל זכויות
יעלה בעל עדות לבעל
זכויות כספיה עד שהיה
שוים בנחלה: וכי בשופטני
עסקי. דהניח לזה ליטול
עדות והוא נוטל זכויות:
אלא בקרובה ורחוקה. שאם
נטל זה בהיות מירושלים
יעלה לו זה דמיס שנפל
חלקו בקרוב ויתן לזה
שהוא ברחוק: בכספיהם
העלוה. לארץ ישראל שהי'
נותן לו דמיס בשבייל קרובת
ירושלים. ור' יהודה אומר
בקרוב העלה שהיה נותנין
יותר קרקע לאותו שברחוק
יותר ממי שהוא בקרוב:
דלאו דידהו שקלי. שנטלו
חלק מרגלים ומתלוננים:

הא שמע בין רב למעט. על פי הגורל מחלק הארץ נחלתן של
ישראל שיקח כל שבט ושבט מה שיתן לו הגורל בין שהיה מגיע
לו חלק מרובה כגון שבט יש צו אנשים מעט בין שהיה לו חלק
מועט כגון שיש לו אנשים הרבה דכיון דכל השבטים לוקמין צוה

שבט הקטן כשבט הגדול נמלאו
חלקי בני שבט הקטן מרובה מחלק
שבט בני הגדול ואי לקרקף גברי
מאי בין רב למעט והלא נטלו כולם
צוה: **ועוד פניא.** בהדיא דלשבטים
איתפלג ומוסד דאיכא למידרש נמי
האי בין רב למעט לכלקמן צדייתא
אליטריך נמי האי: **ועוד פניא כו'.**
שתחלק לעמיד לבא ליי"ג שבטים
כלומר ליי"ג חלקים שוין ולקמן מפרש
מאי יהוה לו אמות חלק דטעם התם
דאי מוסד לוי דנקיט נחלה כשאר
שבטים דכתיב התם שער לוי אחד
הא מנשה ואפרים נמי לא יטלו אלא
חלק אחד דכתיב התם שער יוסף
אחד נמלאו י"ב שבטים ונטלין י"ב
חלקים והיי"ג לנשיא דלקמן: **שפתלה.**

כשאלו לארץ: **לא נחלקה אלא ליי"ב**
שבטים. שלוי לא היה לו חלק בארץ
אלא שכל שבט ושבט נתנו לו ערים
לשבת בהן להיות ערי מקלט אבל
מנשה ואפרים נטלו שני חלקים
דכתיב אפרים ומנשה כראובן ושמעון
יהיו (ב' בראשית מט): **בכספים.** קס"ד
שמה מי שהיה לו חלק יפה היה נותן
דמיס למי שהגיע לו חלק כרוש מאי
דכיני שני שנאמר אין רב למעט
כלומר וזרין דלקדק בין רב למעט
להוסף דמיס הרב למעט שהיבורית
קרי ליה מעט והעדיית קרי רב שכן
אמר ר' יהודה סאה ציהודה שוה ה'
שאיין בגליל ציהודה למעלה דמיס זה
שנפל חלקו ציהודה למי שנפל לו
חלקו בגליל: הכי גרסינן אמר ר'
יהודה כו'. ולא בא לחלוק מדלא

קתני רבי יהודה אומר: **ולא נחלקה**
אלא בגורל. מסקנא דמילתיה דתנא
קמא היא: **על פי.** משמע על פי
אורים ותומים: **הא ריזא.** אם אורים
למה גורל ואם גורל למה אורים
ושמא מכשישין זה את זה **אלעזר**
מלוכב כו'. דכתיב (במדבר כו) ולפני
שמונים כו' י"ב פתקים שכתוב בהן י"ב
שבטים וקלפי של תחומין ארגו שמונחין צו י"ב פתקין של י"ב חלקים של ארץ ישראל: **והיה מבין**
צוה הקודש. כלומר באורים ותומים ששאלים תחלה באורים ותומים קודם שיטרף הממונה בקלפי ובכן מתקררה דעתן של ישראל שראויין
שהגורל היה עולה כמו שנתבאר תחלה ויודעים שחלוקה ישרה היא ולא היו מרננים בצדד השבטים מרובים. ושי קלפי היו זריזין אחד לשבטים
ואחד לתחומין ולא סגי בחד דתחומין ולימא עכשיו אני נוטל מה שיעלה צדי לזרך ראובן דא"כ אין כל החלוקה עשויה בגורל וקרא
קאמר אף בגורל וגו' בלא הולאת דיבור מפיו: **ואומר זבולן עולה.** עכשיו יבא לידי הטורף בקלפי כתב של זבולן. והאי דנקטיניהו
שלא כסדר שכן שוין עולה שום גורל על הסדר אלא על ידי מקרה: **ערך.** עירבב הממונה לך את השטרות יפה שלא יאמרו
מדעת לקח את זה שהיה יודע מה כתוב בה. כמו צליס טרופות צקעה (עדות פ"ג מ"ד): **שער ראובן אחד.** שוה לכל מה שיש
לזה יש לזה: **נאום ה'.** הוא עצמו יאמר לכל אחד ליטול חלק פלוני ופלוני: **איך למאן.** חלק י"ג למי דהא י"ב שבטים לחוד הוא
דשקלי דכתיב ציחוקאל [מו]: **לנשיא.** למלך המשיח: **העובד העיר.** היינו נשיא דעול רבים מוטל עליו דכתיב צדכצעס אם היום
תהיה עבד לעם הזה (מלכים א י'): **יעבדוהו.** יתנו לו נחלה מכל שבטי ישראל: **רוג'נר.** שמיים צעלמא לעבד לו כתלמידים לרב
אבל לא יותן לו מנחלתם. ורבינו חננאל פירש (ב) רון גר רון בלשון פרס יוס וגר שכיר כלומר שכיר יוס: **והגותר מזה ומוה.** משמע
שנטול חלק מזה ומוה: **לטרומם הקדש.** לצד מקומו של צית המקדש: **ולאחוס העיר.** ולצד מקום העיר וכתיב צסיפיה דקרא בחדא החלקים:
ולא נחלקה כו'. כמו אמר מר: **למאי הלכסא.** קאמר שיהו מעלין כספיה זה לזה: **אילימא בשופרא וסניא.** מה שהיה זה יפה מזה או רעה
מזה דמסקליק ליה דכתיב למאן דלית ליה שופרא למאן דלית ליה סניא: **אשו בשופטני עסקינן.** דמסתלקי מנחלתם צוויי אלא ודאי בגליל
נוטל ה' שאין כנגד סאה ציהודה: **לקרובה ורחוקה.** הקרקעות היו חולקין צוה מי שחוקק מן הכחוש נוטל יותר עד דכמי
היפה אבל מי שעולה לו גורלו בקרוב לירושלים מעלה מעות למי שעלה גורלו צדחוק מירושלים שהרחוק גרוע הוא מפני שני
דברים אחד מפני שרחוק מצית המקדש ואחד מפני שקרוב הוא לארץ העמים ויש לו לראג מהן ורבי יהודה מילתא צאפי נפשה
קאמר דמי שנפל גורלו בגליל נוטל ה' שאין כנגד סאה שהיה נוטל ציהודה אי נמי משום דקאמר תנא קמא דקורבא וגליל רחוק יותר וזרין
בכספים אחא איהו לכיועיה ולמימר דסאה ציהודה שוה חמש שאין בגליל צשביל ציהודה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר וזרין
להעלות כספין שוה ד' שאין לסאה שבגליל: **בכספים העלוה.** להאזן ציני דקורבא ורחוקה. וסברא הוא ומצין רב למעט לא נפקא
ליה דמקרא לא שמעיין אלא העלאת לא שגא בכספים לא שגא בקרקע: **דלאו דידהו.** חלק מרגלים כלומרן צפיקיין דלעיל (ד' קיח):

א. משום דבולין נטל
חלקו במערבו של ארץ
ישראל סמוך לעכו שראין
(ב'ראשית מט) והוא לחוף
אניות והיה הוא מערב
של ארץ ישראל. מוס' כ"ח.
ב. דהתם לשבטים אבל
כל יחיד ויחיד מי שהיה לו
שדה לבן אין לו שדה
פרדס ר"ן א. [נחלקה] ו
הבא כל יחיד ויחיד יטול
בהר בשפלה ובעמק. שם.

(א [מסנהדרין טו. ג] ו' נ'י
מוס' מסנהדרין טו. ד' מהל,
א) צ"ק פ"א: (ז) ע"י יבמות
עט. מוס' ד"ה דונגר גבאי,
ה) [עמי"ש צ"ק פ"ה. על לרין]
למא לפטי.

תורה אור השלם

- על פי הגורל תחלק
גדלתו בין רב למעט:
מבדבר כו נ
- אך בגורל ילקק את
הארץ לשמות מוטות
אבתם יתקל:
- והשערי העיר על שמות
שבטי ישראל שגרם
שלושה צפונה שער ארץ
אחר שער יהודה אחר
שער לוי אחר:
- וזאת הארץ אשר תפילו
מנחלה לשבטי ישראל
ואלה מחלקותם גאם ארץ
ישראל יתקל מה כט
ה' ויעבד העיר יעבדוהו
מכל שבטי ישראל:
- ותקדש הבית בתוכו:
ותקדש הבית בתוכו:
ותקדש הבית בתוכו:
ותקדש הבית בתוכו:
ותקדש הבית בתוכו:
- על פי ?? נתנו לו את
העיר אשר שאל אל פני
תמונת סרח בהר אפרים:
ויבנה את העיר וישב קרוב:
והושע ט"ו

הגהות הב"ח

(א) רש"ב ד"ה דונגר וכו'
ודעני מנחל פי' ודונגר רוח
בגלן פ"ס. י"ב ע"ן לעל ד'
ט"ע:

מוסף תוספות

א. משום דבולין נטל
חלקו במערבו של ארץ
ישראל סמוך לעכו שראין
(ב'ראשית מט) והוא לחוף
אניות והיה הוא מערב
של ארץ ישראל. מוס' כ"ח.
ב. דהתם לשבטים אבל
כל יחיד ויחיד מי שהיה לו
שדה לבן אין לו שדה
פרדס ר"ן א. [נחלקה] ו
הבא כל יחיד ויחיד יטול
בהר בשפלה ובעמק. שם.